BEREDSKAP – 3.–4. TRINN

HVA MÅ FUNGERE I SAMFUNNET?

Uværet har rammet

Det har vært kraftig uvær gjennom natten. Om morgenen er situasjonen slik:

Strømmen er borte flere steder.

Noen veier er stengt.

Mobilnettet virker dårlig.

Flere busser kan ikke kjøre.

Samtidig skal mennesker fortsatt få mat, vann, hjelp og viktig informasjon.

> Hva er det ekstra viktig at fortsatt fungerer når mye annet ikke fungerer som vanlig?

Hva trenger et samfunn?

Tenk på stedet der du bor. Hver dag er det mange ting som fungerer uten at vi tenker så mye over det.

For eksempel:

vann	**strøm**	**helsehjelp**
veier og transport	**mat og varer**	**telefon og internett**
brannvesen	**politi**	**skole**

- Hva bruker du eller familien din?
- Hva ville dere merket raskt hvis det sluttet å fungere?
- Er noe viktigere enn annet når en alvorlig hendelse skjer?

Hva skjer hvis én ting stopper?

Tenk deg at en viktig vei blir stengt. Hva kan bli påvirket? En buss kommer ikke fram. Men hva mer?

Kanskje:

Ambulansen må finne en annen vei.	Varer kommer ikke fram til butikken.	Ansatte kommer ikke på jobb.
Medisiner blir forsinket.	Noen kommer ikke til lege eller sykehus.	

Lag en kjede: **VEIEN ER STENGT**

↓ ..... (første ting som blir påvirket)

↓ ..... (dette påvirker igjen)

↓ ..... (dette påvirker igjen)

> Én del av samfunnet kan være viktig for mange andre deler.

Et sykehus trenger mer enn leger

Et sykehus skal hjelpe mennesker som er syke eller skadet.

Hva trenger sykehuset for å kunne gjøre jobben sin?

Undersøk:

STRØM	**VANN**	**MEDISINER**
ANSATTE	**MAT**	**TRANSPORT**
TELEFON OG INTERNETT		

Hva kan skje hvis én av disse ikke fungerer?

Velg én. Lag en enkel konsekvenskjede.

Hvis _____ikke fungerer, kan dette skje: _____. Det kan igjen føre til _____

> Viktige tjenester er også avhengige av at andre ting fungerer.

Hva må fungere først?

Et kraftig uvær har skapt flere problemer samtidig:

A: Et tre har falt over veien til sykehuset.

B: En skole mangler strøm.

C: En butikk har ikke fått dagens varelevering.

D: Mobilnettet virker dårlig i deler av kommunen.

E: Flere hus mangler vann.

Dere kan ikke løse alt samtidig. Diskuter:

- Hva haster mest?
- Hvem blir berørt?
- Hva kan skje hvis problemet varer?
- Påvirker problemet andre viktige tjenester?
- Finnes det en midlertidig løsning?

Bli enige om hva dere ville startet med. Begrunn valget.

Så kommer ny informasjon

Dere har valgt hva som skal få hjelp først. Nå får dere vite mer.

Veien til sykehuset har en annen rute, men den tar 20 minutter lenger.

Skolen har reservebelysning og kan holde åpent en stund.

Butikken har nok mat til i morgen.

Mobilnettet virker ved rådhuset, men ikke i resten av området.

Et sykehjem er blant bygningene som mangler vann.

- Vil dere prioritere på samme måte nå?
- Hva forandret vurderingen deres?

Når vi skal prioritere, trenger vi **god informasjon om situasjonen**.

Alt henger sammen

Se på disse og velg ut to av dem.

STRØM	**VANN**
TRANSPORT	**HELSEHJELP**
MAT	**KOMMUNIKASJON**

Hvordan kan de være avhengige av hverandre?

Eksempel:

BUTIKKEN trenger TRANSPORT for å få varer.

Men:

TRANSPORT kan trenge STRØM eller drivstoff.

Og:

De som arbeider med STRØM kan trenge TRANSPORT for å komme fram.

Tegn piler mellom ting som henger sammen.

> **Klarer dere å finne en sirkel?** Noen ganger er ulike deler av samfunnet **gjensidig avhengige av hverandre**.

Hvem gjør hva?

Når noe alvorlig skjer, er det mange som kan bidra. For eksempel:

brannvesen	**politi**	**helsetjenester**
kommune	**strømselskap**	**butikker**
transportører	**frivillige**	**innbyggere**

Velg tre av dem og diskuter:

- Hva kan de bidra med?
- Hvem trenger de å samarbeide med?
- Kan én av dem løse hele situasjonen alene?

Et samfunn fungerer ikke fordi én person eller én tjeneste gjør alt.

Mange må gjøre ulike oppgaver og samarbeide.

Når mange trenger hjelp samtidig

Et stort område har mistet strømmen.

Samtidig:

- Et sykehjem trenger hjelp.
- Flere familier fryser hjemme.
- En butikk prøver å holde åpent.
- Et tre sperrer en viktig vei.
- Mange ringer kommunen for å få informasjon.

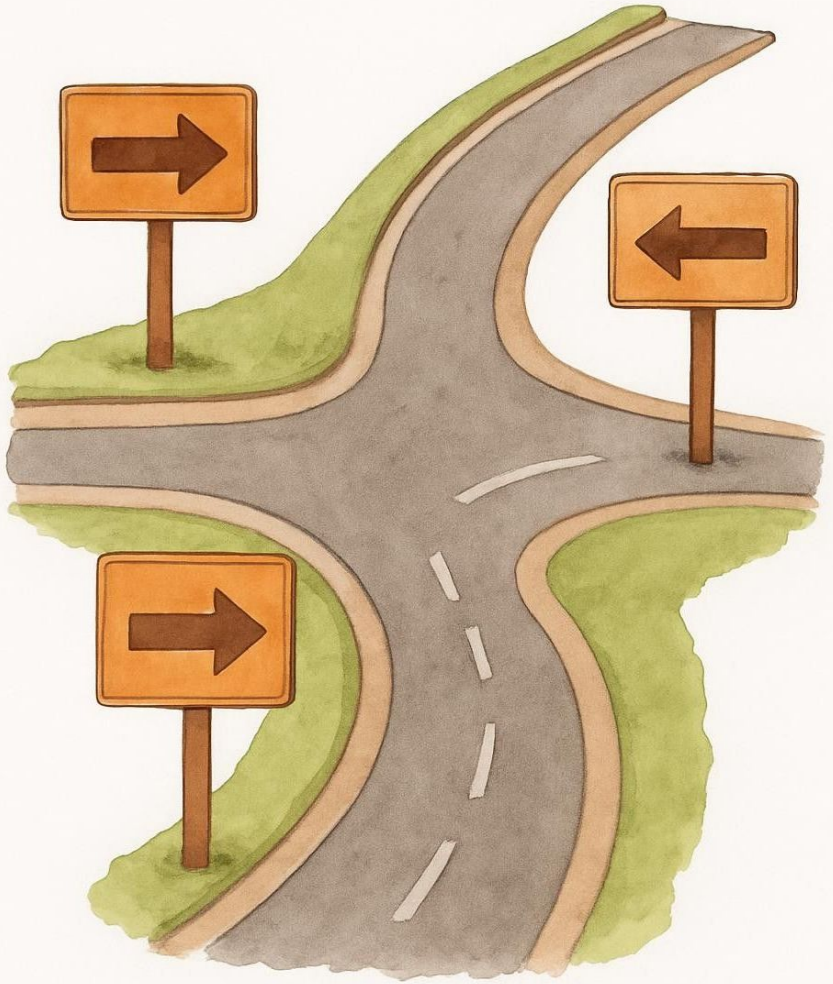
Hva bør skje?

Ikke bare spør: **Hvem trenger hjelp?**

Spør også:

- → Hva haster mest?
- → Hva kan få alvorlige følger?
- → Hva påvirker mange mennesker?
- → Hva må fungere for at andre skal kunne gjøre jobben sin?
- → Hva kan vente litt?

Å prioritere betyr at vi må vurdere hva som bør gjøres først.

Finn en annen løsning

En viktig funksjon virker ikke. Betyr det at alt stopper?

VEIEN ER STENGT

Finnes det en annen vei?

STRØMMEN ER BORTE

Finnes det reservestrøm eller andre løsninger?

MOBILNETTET VIRKER IKKE

Finnes det andre måter å få informasjon på?

EN VARELEVERING KOMMER IKKE

Finnes varene et annet sted?

NOEN ANSATTE KOMMER IKKE PÅ JOBB

Kan andre gjøre noen av oppgavene?

Diskuter:

- Hvilken løsning kan fungere en kort stund?
- Hvilken løsning kan fungere hvis hendelsen varer lenge?

En alternativ løsning kan gjøre samfunnet mindre sårbart.

Bygg et lokalsamfunn

Tenk dere et lite lokalsamfunn.

Det har:

- boliger
- skole
- sykehjem
- butikk
- legekontor
- brannstasjon
- vannforsyning
- strømforsyning
- hovedvei
- mobilnett

Tenk så funksjoner som:

- STRØM
- VANN
- TRANSPORT
- HELSEHJELP
- MAT
- KOMMUNIKASJON

Tegn så forbindelser mellom dem.

- Hva trenger strøm?
- Hva trenger vann?
- Hvem er avhengig av veien?
- Hvem trenger telefon eller internett?
- Hvilke steder er mange mennesker avhengige av?

Dere har nå laget et **kart over avhengigheter**.

Så skjer dette

Trekk ett hendelseskort.

HENDELSE 1

Hovedveien blir stengt.

HENDELSE 2

Strømmen blir borte.

HENDELSE 3

Vannforsyningen stopper.

HENDELSE 4

Mobilnettet slutter å virke.

HENDELSE 5

Kraftig snø gjør det vanskelig å komme fram.

Bruk kartet deres. Finn ut:

- Hva blir påvirket først?
- Hva kan bli påvirket etter hvert?
- Hva haster?
- Hvem må samarbeide?
- Finnes det alternative løsninger?

> Tegn konsekvensene inn på kartet.

To ting skjer samtidig

> Når flere ting svikter samtidig, kan konsekvensene bli større.

Nå blir situasjonen vanskeligere. Trekk **to hendelseskort**. For eksempel:

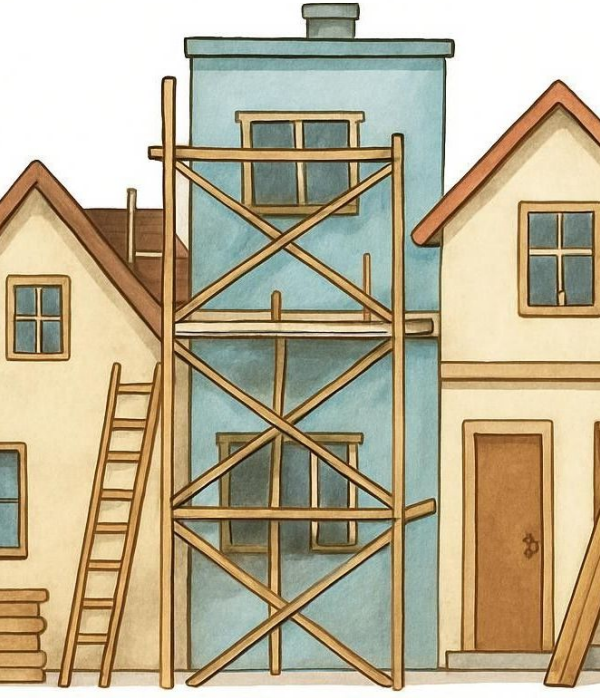
Strømmen går + hovedveien blir stengt.	**Vannet forsvinner + mobilnettet virker ikke.**

Se på lokalsamfunnet deres igjen.

- Hva blir vanskeligere nå?
- Oppstår det nye problemer?
- Er noe dere tidligere prioriterte blitt mindre eller mer viktig?
- Hvilken funksjon ville dere prøvd å få i gang først?
- Hvorfor?

Gjør samfunnet mer robust

Dere får forberede lokalsamfunnet **før** neste hendelse. Dere kan gjøre fem forbedringer. Hva velger dere?

Eksempler:

- [ ] en ekstra vei
- [ ] lager med viktige varer
- [ ] bedre beredskap ved sykehjemmet
- [ ] avtaler om hvem som hjelper hvem
- [ ] reservestrøm
- [ ] en alternativ måte å dele informasjon på
- [ ] flere steder å hente vann
- [ ] øvelser for dem som har viktige oppgaver

> **Velg fem av disse.**

For hvert valg fullfører dere setningen:

Dette gjør lokalsamfunnet bedre forberedt fordi …

> **Kan dere gjøre lokalsamfunnet slik at ingenting noen gang går galt?**
>
> Nei. Men dere kan gjøre det **bedre i stand til å håndtere det som skjer**.

Hva har du lært?

Fullfør setningene:

En viktig funksjon i samfunnet er …

Den er viktig fordi …

Ulike deler av samfunnet er avhengige av hverandre fordi …

Hvis én ting slutter å fungere, kan …

Når mange problemer skjer samtidig, må vi …

For å prioritere trenger vi å vite …

En alternativ løsning kan …

Samarbeid er viktig fordi …

Et samfunn kan bli bedre forberedt ved å …

Samfunnet må fungere også når noe skjer

Hver dag er vi avhengige av mange deler av samfunnet. Noen sørger for vann, strøm, helsehjelp, mat, transport, informasjon og hjelp når noe skjer.

Når noe alvorlig skjer, kan flere av disse bli påvirket samtidig. Da må vi:

01

FORSTÅ HVA SOM HENGER SAMMEN

02

FINNE UT HVA SOM HASTER

03

PRIORITERE

04

FINNE ALTERNATIVE LØSNINGER

05

SAMARBEIDE

Samfunnsberedskap handler om at viktige deler av samfunnet skal kunne fungere også når noe uventet skjer.

Vi kan ikke hindre alt i å skje. Men vi kan gjøre samfunnet bedre forberedt.